

పదనిష్పాదన కళ (12)

The joy of coining new words!

తాడేపల్లి లలితాబాలసుబ్రహ్మణ్యం

భాషాశాస్త్రం: పదనిష్పాదన కళ (12)

రచన: తాడేపల్లి లలితాబాలసుబ్రహ్మణ్యం

ప్రచురణ: కినిగె పత్రిక <http://patrika.kinige.com>

కాలం: జులై 2014

శాశ్వత లింకు : <http://patrika.kinige.com/?p=3093>

©Author.

What can you do with this document?

Read it!

Store this PDF on your device.

Share the link with your friends

Share this PDF with your friends via personal communication (e.g. email)

Take printouts for personal use

What is not allowed by Owner of this document?

Editing the document. No page to be removed or added.

Distributing to public (instead kindly share the link to Kinige given above)

పదనిష్పాదన కళ

దీని ముందుభాగం

పదో అధ్యాయం

లాక్షణిక నామవాచకాల నిష్పాదనపద్ధతి

మనకు ఏయే తెలిగుల నామవాచకాలు అవసరమవుతాయి ?

నామవాచకమంటే పేరు. దీన్నే ఆంగ్లంలో Noun అంటారు. వ్యాకరణ సహాయంతో ప్రయత్నపూర్వకంగా నిష్పాదించ బడేవాటికి లాక్షణిక నామవాచకాలు అని పేరు. వ్యక్తీకరణ (expression) అంతా జ్ఞానం మీద ఆధారపడి ఉంది. జ్ఞానం అనేది, 'ఒకదాన్నుంచి మఱొకటి వేఱు' అనే విచక్షణ మీద ఆధారపడి ఉంది. ఆ విచక్షణ భాష మీదా, ఆ భాష పేర్ల మీదా ఆధారపడి ఉన్నాయి. అందుచేత భాష యొక్క ప్రాథమిక స్వరూపం నామ ధాతువులే. ఈ పేర్లన్నీ ఒకటి కావు. వీటిలో రకాలున్నాయి. 'భాషాభాగాల్లో నామవాచకాలు ఒకటి' అని తెలిసినప్పటికీ ఏ కారణం చేతనో మన పూర్వీకులు వీటిని అర్థరీత్యా వింగడించి చూపడం పట్ల శ్రద్ధ వహించలేదు. వారు లాక్షణిక నామవాచకాల్ని తద్ధితాలలో భాగంగా పరిగణించారు. తద్ధితమంటే తస్మై హితమ్ = అతని (వక్త) కి హితమైనది అని నిర్వచించారు. ఎందుకంటే, 'పరిపాలించేవాడు' అని పొడవుగా చెప్పేపని లేకుండా, 'పరిపాలకుడు' అని క్లుప్తంగా వ్యక్తీకరిస్తూ, తద్వారా మాట్లాడేవాడికి సౌలభ్యాన్ని చేకూరుస్తుంది గనుక! వీటిని ఆంగ్లవ్యాకరణ మాత్రం అర్థాన్ని బట్టి 5 రకాలుగా వింగడించారు.

I. సాధారణ నామవాచకాలు (Common Nouns) :- ఇల్లు, గోడ, దారి, తోట, ఆకాశం, రాజు, గురువు, మతం ఇత్యాది.

II. విశిష్ట నామవాచకాలు (Proper Nouns) :- ఇంటిపేర్లు, వ్యక్తుల పేర్లు, ఊళ్ళ పేర్లు, వీధుల పేర్లు, రాష్ట్రాల పేర్లు, జిల్లాల పేర్లు, దేశాల పేర్లు, నదుల పేర్లు, సరస్సుల పేర్లు, సముద్రాల పేర్లు, పర్వతాల పేర్లు, పుస్తకాల పేర్లు, పత్రికల పేర్లు, భవనాల పేర్లు, సంస్థల/ సార్థవాహాల పేర్లు, ఉత్పాదనల ముద్రాంకనామాలు (Product brand names) ఇత్యాది.

III. పాదార్థిక నామవాచకాలు (Material Nouns) :- గోధుమలు, పెసలు, మినుములు, మట్టి, ప్రత్తి, బంగారం, నూనె, పెట్రోలు ఇత్యాది.

IV. సమష్టి నామవాచకాలు (Collective Nouns) :- పదార్థాల/ వస్తువుల/ వ్యక్తుల/ జీవుల సమూహాన్నీ, మొత్తాన్నీ తెలియజేసే మాటలు. ఉదాహరణకి - మానవాళి, మంద, ప్రజ, జనాభా, సమాజం, సమితి, మండలి ఇత్యాది.

V. అమూర్త నామవాచకాలు (Abstract Nouns) :- మూర్తి (ఆకారం) లేనివీ, కంటికి కనిపించనివీ, ఒకవేళ కని పించినా కేవలం అనుభూతి/ ఊహ/ పోల్పు (comparison) ద్వారానే అర్థం చేసుకోదగినవీ ఐన భావనల్ని సూచించేవి అమూర్త నామవాచకాలు. గుణగణాలూ, లక్షణాలూ, మనోభావాలూ, సంబంధాలూ, స్థితులూ, కళలూ, శాస్త్రాలూ మొదలైన వాటిని అమూర్త నామవాచకాలుగా పరిగణిస్తారు. ఉదాహరణకి :

౧. గుణగణాలూ, లక్షణాలూ: ఎఱుపు, నలుపు, తెలుపు, పొడవు, లావు, సన్నం, మంచితనం, చెడ్డతనం ఇత్యాది

౨. మనోభావాలు: ప్రేమ, ద్వేషం, స్నేహం, కోపం, ఇష్టం, విసుగు, చిటాకు ఇత్యాది.

౩. సంబంధాలు: కొడుకు, కారణం, మేనఱికం ఇత్యాది.

౪. స్థితులు : యాజమాన్యం, ఆధిపత్యం, పౌరసత్వం, బానిసత్వం ఇత్యాది.

౫. కళలూ, శాస్త్రాలూ : సంగీతం, శిల్పం, నాట్యం, సాహిత్యం ఇత్యాది.

౬. క్రియాధాతుజన్యాలు : నడక, పడక, రాక, పోక ఇత్యాది.

వీటిని తెలుగులో ఏ విధంగా నిష్పాదించాలో తెలుసుకుందాం. సాధారణ నామవాచకాలనేవి (Common Nouns) వాడుక లో తరతరాలుగా సంక్రమించాల్సిందే తప్ప వాటిని ప్రయత్నపూర్వకంగా నిష్పాదించడం సాధ్యం కాదు. ఐతే కొన్ని పరిభా వనలకు సమస్తరూపాల

(compounded structures) తోనూ, ప్రత్యయాంత (suffixed) రూపాలతోనూ సమానార్థ కాల్పి కల్పించవచ్చు.

I. సాధారణ నామవాచకాలు

వీటిని పదనిష్పాదనదృష్టితో స్థూలంగా 4 తెలుగులుగా విభజించవచ్చు. అవి - ౧. లక్షణాలూ, వృత్తులూ, అలవాట్లూ, పనులూ గలవారు ౨. నిమిత్త కట్టడాలూ, సౌకర్య భవనాలూ ౩. జీవులూ, జంతువులూ ౪. సాధనాలూ, యంత్రాలూ.

1. వృత్తులూ, అలవాట్లూ, పనులూ, లక్షణాలూ, ఆస్తులూ గలవారు

(అ) తెలుగులో ఈ అర్థాన్ని సూచించడానికి నామవాచకానికి 'అరి/ ఆరి' చేటుస్తారు. ఉదాహరణకి,

పూజచేసేవాడు = పూజ + ఆరి = పూజారి

తల తీసేవాడు = తల + ఆరి = తలారి

జాలం (వల) వేసేవాడు = జాలం + అరి = జాలారి

మేతమేసేవాడు = మేత + అరి = మేతారి

పోటుపోడిచేవాడు = పోటు + అరి = పోటారి

(పక్షాంతరంలో) పోటీపడేవాడు = పోటీ + అరి = పోటారి

విధమెఱిగినవాడు = వితము + అరి = వితమారి

గడుసుదనం గలవాడు = గడుసు + అరి = గడసారి

సొగసు గల ఆమె = సొగసు + అరి = సొగసారి

వెరవు (ఉపాయం) తెలిసినవాడు = వెరవు + అరి = వెరవారి

నేర్పుగలవాడు = నేర్పు + అరి = నేర్పరి

కూర్పుకూర్చేవాడు = కూర్పు + అరి = కూర్పరి

చదువుకున్నవాడు = చదువు + అరి = చదువరి

మదుపు పెట్టేవాడు = మదుపు + అరి = మదుపరి

సున్నం కొట్టేవాడు = సున్న + అరి = సున్నరి → సూనరి

(అ) కొన్నిసార్లు 'కారి, కాడు, కత్తె' అని చేటుస్తారు. ఉదాహరణకి,

చక్కగా మాట్లాడేవాడు = మాటకారి

అపకారం (దోసం/ దోషం) చేసేది = దోసకారి

వేటాడేవాడు = వేటకాడు

ఆటాడేవాడు = ఆటకాడు

పొడిచేవాడు = పోటుకాడు

వన్నెగలవాడు = వన్నెకాడు

వ్రాసేవాడు = వ్రాయసకాడు (*scribe*)

అందం గల ఆమె = అందకత్తె

మోసం చేసే ఆమె = మోసకత్తె

ఉంచుకున్న ఆమె = ఉంపుడుకత్తె

చెలికారం (న్నేహం) చేసే ఆమె = చెలికత్తె

పని చేసే ఆమె = పనికత్తె

మంత్రాలు వేసే ఆమె = మంత్రకత్తె

పుల్లింగ ఏకవచన శబ్దాల చివరి వచ్చే 'డు' ప్రత్యయం కొంతమంది చెవులకి మర్యాదగా ధ్వనించదు. కనుక కావాల్సినవారు దాని బహువచన రూపాన్నే ఏకవచనానికూడా వాడుకోవచ్చు. దాన్నే 'డు' ప్రత్యయానికి ఆధునికరూపంగా భావించవచ్చు. ఉదాహరణకి,

వేటకాడు → వేటకాటు

ఆటకాడు → ఆటకాటు

(ఇ) కానీ సమకాలీన పాత్రికేయులు పై ప్రత్యయాల బదులు 'దారు/ దారుడు' అనే ప్రత్యయాల్ని తటచుగా వాడుక చేస్తూ వస్తున్నారు. వీటి అసలు అర్థం 'ధరించేవాడు/ ఆమె' అని ! ఉదాహరణకి,

లబ్ధి పొందేవాడు = లబ్ధిదారు *Beneficiary*

వినియోగించుకునేవాడు = వినియోగదారు *Consumer*

ఎగుమతి చేసేవాడు = ఎగుమతిదారు *Exporter*

పెట్టుబడి పెట్టేవాడు = పెట్టుబడిదారు *Capitalist*

దోపిడి చేసేవాడు = దోపిడిదారు *Exploiter*

పంపిణీ చేసేవాడు = పంపిణీదారు *Distributor*

గుత్తకు తీసుకొని పనులు చేసేవాడు = గుత్తేదారు *Contractor*

పోటీపడేవాడు = పోటీదారు *Contestant/ Competitor/ Rival*

వాహనాన్ని నడిపేవాడు/ యజమాని = వాహనదారు *Vehiclist*

మద్దతిచ్చేవాడు = మద్దతుదారు *Supporter*

కొనుగోలు చేసేవాడు = కొనుగోలుదారు *Buyer*

ఇవి వాస్తవంగా హిందూస్థానీ ప్రత్యయాలే తప్ప, తెలుగు కావు గనుక, దేశ్యాభిమానులు వీటిని పరిమితంగా వాడడం ఉత్తమం. 'అరి, కారి, కాడు, కత్తె' ప్రత్యయాల సహాయంతో ఇంకా ఎన్నో నామవాచకాల్ని రూపొందించడానికి అవకాశం ఉంది. ఉదాహరణకి,

వెద్ద గొంతు గలవాడు = గొంతు + అరి = గొంతరి *Stentorian (adj)*

జాడపట్టేవాడు = జాడ + అరి = జాడరి *Detective*

జట్టులో సభ్యుడు = జట్టు + అరి = జట్టరి (జట్టుదారు) *Team member*

బొగ్గు వెలికి తీసేవాడు = బొగ్గు + అరి = బొగ్గరి *Coal miner*

ఇసుక త్రవ్వేవాడు = ఇసుక + అరి = ఇసుకరి *Sand quarry worker*

మొదలుపెట్టినవాడు = మొదలు + అరి = మొదలరి *Pioneer*

వాడేవాడు = వాడుక + అరి = వాడుకరి *User*

నడిచేవాడు = నడక + అరి = నడకరి *Walker*

వెంటబడేవాడు = వెంటబాటు + అరి = వెంటబాటరి/ వెంటరి *Stalker*

కట్టేవాడు = కట్టుబడిదారు *Builder*

వెల్లడించేవాడు = వెల్లడిదారు *Whistle-blower*

మారుపలికేవాడు = మారుపలుకు + అరి = మారుపలుకరి *Responder*

వచ్చేవాడు = రాక + అరి = రాకరి *Comer*

ఆలస్యంగా వచ్చేవాడు = ఆలస్య రాకరి *Late-comer*

కొత్తగా వచ్చినవాడు = కొత్త రాకరి *New-comer*

తడబడేవాడు = తడబాటు + అరి = తడబాటరి *Falterer*

వ్రాసేవాడు = వ్రాత + అరి = వ్రాతరి *Writer*

తీసుకునేవాడు = తీసుకోలు + అరి = తీసుకోలరి *Taker*

(ఈ) ఇది సాంప్రదాయక పద్ధతి. ఇలా కాకుండా ఇంగ్లీషులో -er/ -or ప్రత్యయాల మాదిరి దీన్ని నేరుగా క్రియా ధాతువుకే చేర్చడం భవిష్యత్తులో వాంఛనీయం. ఇలా చేసినందువల్ల పదనిష్పాదనలో క్లుప్తతా, స్పష్టతా సిద్ధిస్తాయి. ఉదాహరణకి,

పోయేవాడు = పోవు + అరి → పోవరి

కట్టేవాడు = కట్టు + అరి → కట్టరి

దాటేవాడు = దాటు + అరి → దాటరి

ఇచ్చేవాడు = ఇచ్చు + అరి → ఇవ్వరి/ ఈవరి

ఇసుక త్రవ్వేవాడు = ఇసుకత్రవ్వు + అరి → ఇసుక-త్రవ్వరి // ఇత్యాది.

(ఉ) సంస్కృతంలో క్రియాధాతువుకు 'అక' ప్రత్యయాన్ని చేర్చడం ద్వారా ఆ పనిచేసేవారిని సూచిస్తారు. ఉదాహరణకి,

పాలించేవాడు = పాలకుడు

సేవించేవాడు = సేవకుడు

విసర్జించేది = విసర్జకం

చంపేది = చూరకం

పోషించేది = పోషకం

ఇచ్చేది = దాయకం

నడిపేవాడు = నాయకుడు

వెలిగించేది = దీపకం

వెతికేది = శోధకం

పవిత్రం చేసేది = పావకం

కారేది (ద్రవించేది) = ద్రావకం

సంహరించేది = సంహారకం

ధరించేవాడు = ధారకుడు

భరించేవాడు = భారకుడు

రక్షించేవాడు = రక్షకుడు.

విశేష పరిజ్ఞాన నిమిత్తం 13 వ అధ్యాయం చూడవలసినది.

(ఊ) కొన్నిసార్లు 'అన/ అణ' ప్రత్యయాన్నే క్రియాధాతువుకు చేర్చడం ద్వారా ఆ పని చేసేవారిని సూచిస్తారు.

ఉదాహరణకి,

శత్రువుల్ని దమించేవాడు = శత్రుదమనుడు

పాపాల్ని హరించేది = పాపహరణం

తపింపజేసేవాడు = తాపనుడు

విదారించే (చీల్చే) వాడు = విదారణుడు

వంశాన్ని వర్ధిల్లజేసేవాడు = వంశవర్ధనుడు

(ఎ) తఱచూ వృత్తులకి సంబంధించిన వస్తు, పదార్థ సూచక పదాలకి 'కార, కర, కృత్' అనే సమాస అవయవాల్ని చేర్చడం ద్వారా ఆ వృత్తులు చేసేవారిని సూచిస్తారు.

చిత్రాలు గీచేవాడు = చిత్రకారుడు

మాలలు (దండలు కట్టేవాడు) = మాలాకారుడు/ మాలాకరుడు

కుంభాలు (కుండలు) చేసేవాడు = కుంభకారుడు

కర్మ (పని) చేసేవాడు = కర్మకరుడు (కూలీ)

ఉద్యమం చేసేవాడు/ అందులో పాల్గొనేవాడు = ఉద్యమకారుడు

వ్రాసుకునేవాడు (గుమాస్తా) = లిపికారుడు

దినాన్ని (పగటిని) కలిగించేవాడు = దినకరుడు (సూర్యుడు)

నిశ (రాత్రి) ని కలిగించేవాడు = నిశాకరుడు (చంద్రుడు)

సూపం (పప్పు) వండేవాడు = సూపకారుడు

రథం తయారుచేసేవాడు = రథకారుడు

(చర్మంతో) చెప్పులు కుట్టేవాడు = చర్మకారుడు

బంగారప్పని చేసేవాడు = స్వర్ణకారుడు

ఇనప్పని చేసేవాడు = లోహకారుడు

2. నిమిత్త కట్టడాలూ, సౌకర్య భవనాలూ (Utility Establishments)

(అ) ఇప్పటికే విస్తృత వాడుకలో ఉన్న ఈ క్రింది పదాల్ని పరిశీలించండి:

Office = కార్యాలయం ; *Secretariat* = సచివాలయం ; *Temple* = దేవాలయం ;
Museum = సంగ్రహాలయం ; *University* = విశ్వవిద్యాలయం ; *Printing press* =
ముద్రణాలయం ; *Library* = గ్రంథాలయం ; *Court* = న్యాయాలయం, న్యాయస్థానం ;
School = పాఠశాల ; *College* = కళాశాల ; *Restaurant* = ఫలహారశాల ; *Eatery* =
భోజనశాల ; *Cowpen* = గోశాల ; *Zoo* = జంతుశాల ; *Gymnasium* = వ్యాయామశాల ;
Hospital = వైద్యశాల ; *Showroom* = ప్రదర్శనశాల ; *Retail outlet* = విక్రయశాల ;
Barracks = స్కంధావారం ; *Jail* = కారాగారం ; *Treasury* = కోశాగారం ; *Factory* =
కర్మాగారం ; *Study* = పఠన మందిరం ; *Dining hall* = భోజనమందిరం ; *Bathroom* =
స్నానమందిరం ; *Art Gallery* = కళామందిరం ; *Rest house* = విశ్రాంతి మందిరం,
విశ్రాంతిగృహం ; *Guest house* = అతిథిగృహం ; *Marriage hall* = కల్యాణమంటపం ;
Conference hall = సభామంటపం ; *Police station* = భటనిలయం ; *Railway
station* = రైల్ నిలయం.

పై ఉదాహరణలు ఆధారంగా, ఒక పని కోసం ఉద్దేశించిన, అందఱికి ఉపయోగపడే కట్టడాలకు
సందర్భాన్ని బట్టి తెలుగులో 'ఆలయం, శాల, అగారం, మందిరం, స్థానం, మంటపం, ప్రాంగణం,
గృహం, భండారం' లాంటి సమాసావయవాల్ని ఎక్కువగా వాడతారని తెలుస్తుంది. వీటిని
ఉపయోగించి ఇంకా చాలా పదాల్ని కల్పించవచ్చు. ఉదాహరణకి,

Cinema theatre = చిత్రమందిరం ; *Waiting room* = నిరీక్షామందిరం ; *Internet
Café* = అంతర్జాల మందిరం, జాలమందిరం ; *Mint* = నాణ్యాగారం ; *Lecture hall* =
ఉపన్యాస మంటపం, ప్రసంగ మందిరం ; *Seminar Hall* = గోష్ఠీమంటపం ; *Farm house*
= తోట విడిది ; *Arcade* = దుకాణావళి ; *Gas station* = ఇంధన నిలయం ; *Workshop* =
కార్యశాల ; *Studio* = చిత్రశాల.

(ఆ) కొన్నిటికి సహజమైన, సరిసూటి సమానార్థకాలు ఇప్పటికే భాషలో సిద్ధంగా ఉంటే
అలాంటివాటికి నూతన పదనిష్పాదన అవసరం లేదు. ఉదాహరణకి,

Shop = కొట్టు, దుకాణం ; *Godown* = గోదాము ; *Store* = భాండారం, ఉగ్రాణం ; *Cellar* = నేలమాళిగ ; *Penthouse* = విమానం ; *Tower* = గోపురం ; *pen* = కొట్టం ; *Kitchen* = వంటిల్లు ; *Corridor* = నడవా, వసారా ; *Sitout* = చావడి/సావడి ; *Parliament* = పేజోలగం ఇత్యాది.

(ఇ) సార్వజనీన సౌకర్యాల్ని అందించే కట్టడాల్ని సూచించడానికి ఇటీవల Center, Hub అనే పదాల్ని ఎక్కువగా ప్రయోగిస్తున్నారు. ఉదాహరణకి,

Medical center = వైద్యకేంద్రం ; *Center of excellence* = ప్రావీణ్యకేంద్రం ; *Photostat center* = ప్రతి చ్చాయణ కేంద్రం ; *Diagnostic center* = రోగనిదాన కేంద్రం ; *Shopping center* = క్రయకేంద్రం ; *Research center* = పరిశోధనాకేంద్రం ; *Training centre* = శిక్షణాకేంద్రం ; *Study center* = అధ్యయన కేంద్రం ; *Examination center/ Test center* = పరీక్షాకేంద్రం ; *Industrial hub* = పారిశ్రామిక కేంద్రం ; *Hub of activity* = కార్యకలాపాల కేంద్రం ఇత్యాది.

3. జీవులూ, జంతువులూ

(అ) జీవులకూ, జంతువులకూ పేర్లుపెట్టడానికి ప్రాచీన తెలుగులు 'ఏలు' అనే పదాన్నో, ప్రత్యయాన్నో వాడినట్లు కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు,

కుందు + ఏలు → కుందేలు = గెంతే జంతువు

తోడు + ఏలు → తోడేలు = ?

తంపు + ఏలు → తంపేలు → తాపేలు → తాబేలు = తంపు (తడి) లో ఉండే జంతువు

పోటు + ఏలు → పొట్టేలు = పొడిచే జంతువు

ఈ ఒరవడి ననుసరించి ఆధునిక కాలంలో కూడా అనేక నూతన జీవజాలానికి పేర్లు పెట్టడానికి అవకాశం ఉంది.

(అ) ఇలాగే సంస్కృతంలో కూడా 'భ' అనే ప్రత్యయంతో పశుపక్ష్యాదుల పేర్లు ముగియడం కనిపిస్తుంది.

ఉదాహరణకి - టిట్టిభం, సైరిభం, వృషభం, గార్దభం ఇత్యాది.

4. సాధనాలూ, యంత్రాలూ

(అ) 'ఒక పనిని చేసే సాధనం, చోటు' అని వ్యక్తీకరించడానికి తెలుగులో సంబంధిత క్రియాధాతువుకు 'ఎన/ ఎల'

లేదా, 'అలి' అని చేర్చడం కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు-

దువ్వే సాధనం = దువ్వు + ఎన = దువ్వెన

వీచే సాధనం = వీచు + ఎన = వీచెన

ఎత్తే సాధనం = ఎత్తు + ఎన = ఎత్తెన (చేపలు పట్టే సాధనం)

దోకే (గడ్డిచెక్కే) సాధనం = దోకు + ఎన = దొంకెన (ఒక రకం ఈటె)

(మొక్కలు) పొకే సాధనం = పండు + అలి = పందలి → పందిలి → పందిరి

పండే సాధనం = పండు + అలి = పండలి/ వండలి (నేల)

నాలుగు దార్లు) కూడే చోటు = కూడు + అలి = కూడలి

పై పదాలలాగానే ధ్వనిస్తూ మూల క్రియాధాతువులు తెలీని నిర్మాణాలు : వంతెన, కందెన, ఉప్పెన, తఱిమెన, బొక్కెన గొల్లెన, గవినెన, కుచ్చెల, వడిసెల, అంబలి, వేవిలి, వావిలి ఇత్యాది.

(అ) 'ఒక పనిని చేసే సాధనం' అని వ్యక్తీకరించడానికి సంస్కృతంలో సంబంధిత క్రియాధాతువుకు 'త్ర/ ఇత్ర'

ప్రత్యయాన్ని చేతుస్తారు. ఇలా చేర్చినప్పుడు కొన్ని వ్యాకరణ కార్యాలు ప్రవర్తిల్లుతాయి.
ఉదాహరణకు,

పావనం చేసే సాధనం = పూ + ఇత్రం = పవిత్రం (దర్భ)

కోసే సాధనం = లూ + ఇత్రం = లవిత్రం (కొడవలి)

చరించడానికి (ఉదాహరణ ఐన) సాధనం = చర్ + ఇత్రం = చరిత్రం

వసించే (తొడుక్కునే) వస్తువు = వస్ + త్రం = వస్త్రం

శాసించే సాధనం = శాస్ + త్రం = శాస్త్రం

వచించే (మాట్లాడే) అవయవం = వచ్ + త్రం = వక్త్రం (నోరు)

మానం (కొలత) వేసే ప్రమాణం = మా + త్రం = మాత్ర

గానం చేసే అవయవం = గై + త్రం = గాత్రం (గొంతు)

గానం చేయబడే దేవత = గై + ఇత్రీ = గాయిత్రి

(ప్రజలు) రాజిల్లే సాధనం = రాజ్ + త్రం = రాష్ట్రం (రాజ్యం)

భ్రజించే (వేపే) సాధనం = భ్రజ్ + త్రం = భ్రాష్ట్రం (బాణలి)

శ్వేతమయ్యే (తెల్లబడే) జబ్బు = శ్వీత్ + త్రం = శ్వీత్త్రం (బొల్లి)

(ఇ) పక్షాంతరంలో - క్రియాధాతువుకు 'అక' ప్రత్యయాన్ని చేర్చి ఆ నిర్మాణాన్ని నపుంసక లింగంలో
పెట్టడం

ద్వారా ఆ పనికి ఉపకరించే సాధనాన్ని సూచించవచ్చు. ఇక్కడ, నపుంసకలింగమంటే పదాన్ని
సున్నతో అంతం చేయడం. ఉదాహరణకి,

సేవించేది = సేవ్ + అకం = సేవకం *Server*

వినిపించేది = వాద్ + అకం = వాదకం *Player*

మార్చేది = పరివర్త + అకం = పరివర్తకం *Convertor*

ముద్రించేది = ముద్రాప్ + అకం = ముద్రాపకం *Printer*

తీవ్రం చేసేది = తీవ్రాప్ + అకం = తీవ్రాపకం *Amplifier*

ఇలా కూడా చేయొచ్చు :

నమోదు చేసేది = నమోద్ + అకం = నమోదకం *Recorder*

(తరువాయి భాగం వచ్చే వారం)

For Latest Telugu Books - Visit now:

 Kinige
.com